

# MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-  
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Penteken, Augustus 12-dik napján, 1814-dik esztendőben.

## *E l b a.*

A' *Curassao* nevű Ánglus Fregát' Kapitányja *Tower* (ezeket olvassuk az Ánglus levelekben), Junius 4-dikén a' maga Királya' születésének inepét tartván ezen szigetnek kikötőhelyében, *Napoleon* Császár is megjelent a' hajón a' bálban és tovább ült ott egy óránál. Minden tiszteket bemutatattak neki; a' hajónak minden részét megnézegette; katonaa ruhába volt öltözve egygyűgyűen; a' mellyén egy briliáns nagy tsillag függött. Élete módjában ilyen rendet tart: Reggelként ötöt fél vagy öt órakor felkelvén egész nap széllyel jár gyalog vagy lóháton, kivévén a' fölöstökömözésre három fertály órát, ebédre is annyit. Estve későn fekszik le; közönségesen tsak öt órát alszik. —

*Elba* egy szép, termékeny és jól megmivelt sziget. A' belső részein jövedelmes bányák találtatnak. A' fő város *Porto Ferrajo*, egy kis szegény város; de jól megvan erősítve, 's jó kikötőhelye van. —

„*Borghese* Hertzegné, a' *Napoleon* igen kedves húga, Junius 1-ső napján *Vil-lafrankából* ide érkezvén egy napot itt töltött-el a' báltánál; innét Nápolyba vette úttját ugyan azon hajón

## *Franzia Ország.*

Azon tudósításért, mellyet a' Király

az Ország' belső állapotjáról a' Törvényhozó Kamarák eleibe küldött, a' *Pairek'* Kamarája igen szép megköszönő írást készített, és azt Julius 29-dikén egy Deputáció által a' Királyhoz küldötte, a' ki ezt a' thronusban ülve fogadta-el. Az írást az Ország' Cancellarius *Dambay* olvastafel. A' Deputációnak valamint megérkezésekor úgy elmenetelekor is levette ő Felsége a' kelapját. Az írás e' volt: —

„*Sire!* A' Felséged' *Pairek'* Kamarájabeli hűséges alattvalói a' thronus' lábai eleibe hozzák a' magok tisztelettel telyes köszönetjeket, az Ország' jelenlévő állapotjának lerajzoltatásáért, mellyet Felséged hozájok küldött. Valamint a' Felséged Ministerei, úgy ők is megismerik azt, hogy azon szerentsétlenségeiknek leg nagyobb része, az előbbi Országlóséknak despotaságától, a' hadakozásnak zabolátlau kívánásától, a' Constitucziónak, törvényeknek, Kötéseknek, sőt az egygyenként való polgárok' jussainak megvetésétől, végezetre az erővel való szerentséllen visszaéléstől, mellyet ez az Országlósék nem maga szerzett vala, 's azon segedelmekkel való visszaéléstől, mellyek nem az ő munkái valának, vette eredetét. —

„A' nemzet, *Sire*, azon jóknak első tsiráját, mellyel ily igen visszaéltek, a' század' megvilágosodott gondolatainak, valamint szüntén más részről a' jobb polgá-

rok' jó hazafiságának köszöni. A' földművelő a' 'revolúció' zivatarainak közepete oldoztatott-fel a' tizednek és feudumnak terhei alól; a' politikai és polgári állapot, az adminisztrációt és finantziát illető törvények, egyenlő formaságot kaptak; a' *Corporatiók*, városok, és tartományok, feláldozták a' magok elsőbbségi jussokat (privilegiumaikat) a' közönséges törvényekért; a' tulajdonosok megszámosodtak; új szerzemények és gazdagságok állottak elő; a' tökepenz sebesebben való forgást kapott. Azok a' gazdagságok, mellyeknek kútféjeit 25 szénvedő esztendőök ki nem szárazshatták, még most is elégségesek arra, hogy Frantzia országot azon Státusok' sorába helyezhethessék, a' mellyek leg több finantziái kútféjekkel bírnak. Ezen gazdagságok, még nem lettek vala mind oda, midőn az az Országlószék lábra kapott, melynek az vala az ő főbb talentuma, hogy a' nemzetet örökké olyan állapotban tudja tartani, hogy egy iparkodás mindenkor mást hívjon elő maga után, hogy a' patriotismus segíteni kényszerítessék a' tirannusságot, és hogy a' nemzeti tisztességeknek csak e' kettő között lehessen választása, t. i. a' külső vagy belső elnyomattatás között. Az, a' ki a' nemzeti tisztességből való tulajdon részével meg nem elégedett, mit csinált, a' fő hatalommal? Mindenüvé elment, mindenütt gyűlölséget nyert, bosszúállást aratott, vért és pénzt pazérlott, 's végezetre arra kényszerítette a' véle vetelkedő Hatalmasságokat, hogy olly erőnek kútféjeire találjanak önnön kebeleikben, mellyeket eddig nem esmértek. Ezen szempillantattól fogva az emberek' számának nagyságától függött az ütközeteknek kimenetele. Seregenként láttuk egymás közzé omlani az embereket; parittyából való hajtás' sebessége módjára futni egymással szembe a' népeket: 's a' midőn Európa az ő elnyomója és a' miénk ellen kétségbe-

esve összeesküvék, lenyomák ezt végezetre az ő ellenségei a' magok népmassáknak rettenetes terhe által, mellynek összeszerkeztetésére ő tanította vala meg ezeket. —

„Ezen nevezetes időszakasban, egy, a' nemzetek' historiájában még nem látott példa mutatódott a' világnak. *Sire!* azoknak a' hosszas szenvedéseknek szemlélése, mellyeket Felseged hátorsággal eltűnt; a' Felseged' nagy belátásáról való vélekedés, melly az elvont életben még tökéletesebbé lett; az a' tisztelet, mellyel az emberek a' szüntelenül bizonyított virtusok eránt viseltetnek: a' most elenyészett Országlószéknek ellenségeit a' Felseged' Szövetségeseivé tevék. Ilyen nevezet alatt alkudoztak ők Felsegeddel, és Felseged akkor, mikor még a' maga számos ármádáitól körülvétetve vala, a' mérséklettségnek és állhatatosságúnak bélyegével petséltelte-meg ezen alkudozásokat. *Sire!* Felseged ismét a' nemzeté, és a' nemzet Felsegedé; ki kétkedhetne többé a' haza' boldogulásán? Mihelyest Felseged azon kormánynak gyepőjét kezébe vette, a' melly egy kitapongó despotismus alá esett vala, boldtsen organizálá felseged leg előbb is a' hatalomnak különböző ágai között való mértéket: a' népek' tüze' minéműségét, az emberi társaságoknak jelenvaló állapotokat, 's a' megvilágosodott embereknek kívánságaikat vévén a' maga tanátszóitól, alig egygyesíté magát egy Constitúció által, mellynek princípiumai nagyobbára már minden szája és szivben meglevénültek vala, a' maga alattvalóival, a' midőn az egész nemzet ezen *Szent Diplomának* ülélésére rohanva futván, szeretetet és hűséget esküve Felsegednek. Ezen Diplomán fekszik, *Sire*, a' Felseged' ereje és a' miénk. E' vissza adja a' népnek a' maga lelki tüzeit, valósággá teszi közöttiük a' hatalomnak azon hasznos felosztását, a' hol annak egygyik ága a' másikat mérsék-

li, mely a' meggondolás nélkül való lépéseket megakadályoztatta, az előrevéteendő eszközöket megfontoltatta és érett ítéleteket tétet. Ebben van megorvosló tsírája minden elmúlt szerentsétlenségünknek, 's minden jövőendő boldogulásunk' kútfejeinek. —

„A' Constitutzió princípiumainak szükséges törvények által lejendő sebes kifejtése, az előjáróikarok' munkáinak rendszeres folyamattya, a' vallásbeli és erkölcsi tudományoknak állandó helyreállítása, mindeneknek javokat meg fogták egygyeztetni, minden indulatokat elhalgattatnak, 's a' népnek bizodalmit megmozdíthatatlan fundamentomokra helyheztették. A' nemzet a' nagy történetek által megtanítván, megérdemli, hogy a' Felséged felséges gondolkodásaiban részes, 's önnön szerentséjének előmozdításában egygyütt munkálódó lehessen. Azok a' revolúziók, melyeken ő által ment, az ő természeti tulajdonságát nem változtattak meg. Az a' mezei munkás, dolgos, és szorgalmatos nép, melynek a' természet eleven érzékenységet 's a' ditsóségtől gyulasztódó nagy bátorságot adott, és a' melly meghal inkább mint sem magát meggyaláztatni engedje, mindenkor hetsültetni fog más nemzetektől, mindenkor méltó leszen Felségedhez. Ezen rettenetes tusakodásnak utolsó napjaiban is hērōsi bátorsággal verkedtek a' betsületért és hazaért a' mi derek, de már elgyengülve, elszélesztve lévő armádáink. —

„Sire! az a' nép, a' melly a' szerentsétlenségben illy sok nagyságot bizonyított, nagy iparkodásokat, nemes lelkűséggel való áldozatokat fog tenni tudni, azon első jótéményeknek bátorságba való helyheztetésekre is, a' mellyeket Felségednek köszönünk. Ezeket a' Felséged' szíve nem parantsolná, Királyi tekintete sem vihetné csak maga véghez: hanem a' nép magajön eleikbe ezen áldozatoknak, és maga önti-

bé az ő képviselőibe a' szeretetnek és tiszteletnek érzését, a' melly őtet Felséged eránt lelkesíti. Felséged fel fogja önti-önnön tulajdonságainak petséjét a' maga tanátslásaira. A' Ministerek számadással fognak tartozni a' Felséged' népének, a' nékiek adatott tekintetért; felelettel fognak ők Felségednek is tartozni, azért, hogy az ő tselekedeteik a' Felséged atyai czélzásaival meg fognak egygyezni. —

„Sire! az ország' állapottyának lerajzolásában a' mondatik, hogy a' jónak végrehajtatása meg nem eshetik, hatsak mindenek össze nem tsatolják magokat a' Felséged jótévő czélzásaik elősegíttetésekre: a' Pairek' háza soha el nem felejtkezik arról, hogy az ezen öszszetsatolódásbeli példaadás őtet illeti.“

A' Király e'képpen felelt: — „Örömmel elfogadom a' Pairek kamarájánk ezen hozzám intézett írását. Én teljes bizodalommal előadtam az Ország' állapottyát: a' nevezetesebb kútfejeiket a' segedelemre, a' Frantziáknak véllem való öszszetsatolódásokban szemlélttem lenni, a' mellyért való zálogul nagy örömmel elfogadom azt a' bizonyossá való tétettetést, mellyet a' Pairek' kamarája ma hozzám intézett.“

Ugyan ezen tárgyra nézve a' Deputások' kamarája is küldött egy követség által hasonló megköszönő írást a' Királyhoz. Ezt is hasonló pompával fogadta el a' Király a' thrónuson feltett kalappal ülve. A' követségnek megérkezésekor és kimenetelkor levette ő Felsege a' kalapot. Az ő Felsegéhez intéztetett írást *Lainé* olvastafel, a' melly így következik: —

„Sire! midőn Felséged az ország' állapottyának lerajzoltatását a' két Kamarák' eleibe terjesztette, 's a' midőn e'képpen a' nemzet' képviselőit meghívta, hogy illy sok szerentsétlenségeknek jótételében segítségül legyenek, igen hasznos bizodalmit mutatott Felséged a' maga népéhez. A' Departamentek' Deputásusaiknak kama-

rája köszönetét jelenti azért, hogy Frantzia országnak boldogíttatása eránt kétségbe nem esett Felsőged. Akármelly kedvetlen volt is ez a lerajzolás, de nem lepített meg ez minket semmi véletlenséggel. Midőn a hatalomnak minden ágai összszevartattak, midőn semmi jus meg nem esmérteett, midőn az ajtók minden igasság előtt bezárattattak, a szerentsétlenségeknek csak legrendkívül valóbb felhalmaztatásától lehetett várni a segedelmet. Egy békeségszerető igasságos Király alatt semmi félelmet nem gerjeszt bennünk ez a lerajzolás. Felsőgednek nemes lelkűséggel való önyön maga feláldozása által biztattatván, intézetei által, mellyek mélyeséges böltségségének gyümöltsei, hatóságossá tettetvévén; minden gyermekeihez viseltető részrehajlás nélkül való nyájas szeretete által új elevenséget kapván: nemes vetelkedéssel ki fogják a Frantziák a közönséges boldogságért való mostani áldozattételekben mutatni magokat. Sire! minden szerentsétlenséget jóvá lehet tenni Frantzia országban, ha a Monárkha, ha a Státus nagy teste, s ha a társáságnak minden ágai közös óhajttással s költsönös bizakodással iparkodnak a thronus megerössítetésén s a hazának helyreállítatásán. Szabadok lévén és altalmaztatván a Felsőged alattvalói, találni fognak ők a magok munkás szorgalmatoskodásokban mindenkor újat módot a Státus szükségéinek kielégíttetésére. Mindeneknek előtte a leghasznosabb mesterségre a földművelésre fogják ők fordítani a magok iparkodásokat és tökepenzeket. Hanem; hogy ez a szép, s az ő izzadságokkal nedvesíttetett föld annál jobb gyümöltöt teremjen s az ő szükségéikre elégséges legyen, reménlik ők, hogy Felsőged könnyebbséget fog nékiek szerezni azon segedelem által, melyre a manufacturák és kereskedés szokták juttatni a nagy nemzeteket. Midőn mi a Felsőged országoló páltzája alá vissza

tért plánta tartományainkhoz békességet és bőséget viszünk: tőlök azokért gazdagságot fogunk vissza hozni, a mellyet Frantzia országnak új *Géniusa*, belső jobbitásokra fog fordítani. —

„Sire! a szomszéd népek csak azt várják, hogy a Frantzia nemzet ezen nagy tárgyakra (a manufacturákra és kereskedeésre) térítse vissza a maga tüzet; ezek azonnal elfognak tsendesedni, mihelyest azt láttyák, hogy ennek a hadakozó népnek kezei ismét a békesség azon mestersegeinek gyakorlására fordítatnak, mellyek a nemzeteket egymás között összesztatolni szokták. Tudják ezek a nemzetek azt, hogy Felsőged és Fr. ország, ezen minden népekkel közönséges hasznokból csak anyoi részt akarnak venni, a mennyit számunkra az isteni gondviselés a mi földünknek fekvéséhez képpest fenntartott. Ilyen módon új élet fog munkásságunk által a Státus gazdálkodásának minden ágaira kiterjedni, s boldogság és jó izlés fog minden rendű lakosaink közé beférkezni. Sire! ez a szerentsé a Felsőged gondoskodásának, s minden Frantziák részésülni-kívánó iparkodásának, mellyekkel ők a Felsőged célzásait elősegíteni fogják, következése leszen. A Deputátusok Kamarája is meg fog felelni, valamint a thronus várakozásának, úgy a nemzet reménységének is. Azon fog iparkodni Királyával egygyetértőleg, hogy a mennyiben lehet, még a szerentsétlenségeinkre való megemlékezést is elenyésztesse.“

A Király így felelt: — „Örömmel elfogadom a Deputátusok házának hozzám intézett írását. Az abban beszéllő gondolkodás lelkesít engemet is. Kinyílt szívűséggel ölötkbe terjesztettem az ország állapottyának nivoltát, mivelhogy csak ez az a mód; mellyel a jó atya a maga gyermekeivel bánik. Édes örömmel veszem észembe a Deputátusok kamarája, a nemzet, és magam között való egygyetértést.“

Ilyen módon meg fogjuk gyógyítani Francia országnak sebeit, 's a' közönséges boldogság' nagy kütfeljeinek, a' földművelés-eek, kereskedésnek, és mestersegeknek virágzó felelevenítetések által, részesíthettyük ezen országot abból a' boldogságból, melly az én kívánságaimnak leg betsesebb tárgya."

### Nagy Britannia.

London. — Jul. 22. dikén ilyen fontos beszélgetések fordultak elő a' Parlamentom' alsó házában: — „Én azt olvastam, így szól Lord *Morpeth*, egy újságlevélben, hogy három Spanyol nevezetes személyek *Gibraltárban* keresvén magoknak menedéket, elfogattattak 's a' Spanyol országlószékeknek kiadattatnak. Én kívánom tudni, hogy volt-e erre rendelése a' Gibraltári Kormányozónak? és hogy tett-e a' mi Országlószékünk a' Spanyol Udvarnál valamelly lépést azokra a' személyekre nézve, a' kik az utóbbi időkben a' szabadság' dolgában a' magok képviselődsékek szerént, 's ha talám előre való vigyázás nélkül is, foglalatoskodtak?

Minister Lord *Castlereagh* így lelelt: — „Én erről a' történetről semmit nem tudok. A' mi Gibraltári levelezéseink igen rendetlenül érkeznek meg. A' Spanyol udvartól három napok alatt érkezett leveleinkben nintsen ezen történetről semmi szó. Utánna járok, 's megértvén a' dolgot, el nem múlatom jelentést tenni felőle. Az utolsó kérdésre kételkedés nélkül megmondhatom, hogy Anglia olyan lépéseket tett a' maga törvényes befolyása által a' Spanyol Udvarnál, hogy azokat a' kérdezősködő nemes Lord is helybe hagyhatya."

A' Felső házban is előfordult ez a' Gibraltári történet, a' hol azt felelte Minister *Liverpool*, hogy ha megtörtént az említett Spanyoloknak Gibraltárból való ki-

adattatása, arra bizonyosan semmi parancsolattya nem volt a' Kormányozónak.

### B é t s.

Felséges Urunknak ilyen *Pátense* jött ki *Illiriára* nézve: —

„Mi, Első Ferentz, Isten' kegyelméből *Austriai Császár, Magyar, Cseh, Galitzia, és Lodoméria országok Királya, etc. etc. Austria' fő Hertzegje, etc. etc.* — „Alig, hogy a' Szövetséges Hatalmasságokkal egy társaságokban az Európa' szabadságáért és bátorságáért, 's az állandó békességnek megszeresztetésiért való szent hadakozást elkezdettrük vala, a' Mindenható a' mi igasságos fegyvereinket megáldván azon tartományokat nagyobb részint aláánk vetette, mellyek a' Frantzia adminisztrázióinak ideje alatt *Illiria* nevezet alá tartoztak, mellyeknek hírasában mi a' Szövetséges Hatalmasságokkal a' rendnek Európában való helyreállítatása végett a' hatalomnak igasságos felosztatására nézve tett Kötések által, bizonyossá tettünk. Ehezképpest mi mind ezeket a' tartományokat a' mi Császári birodalmunk' kiegészítő részeinek, 's ezzel örök időkre összeisetöltattaknak lenni, kinyilatkoztatattyuk. Mi mind ezeknek lakosait mint alattvalóinkat azzal a' szeretettel fogadjuk, a' melynek bizonyosságát már a' régibb időkben ezeknek nagyobb része tapasztalta. Azon leszünk, hogy őket mind azokból a' hasznokból részesztessük, mellyeket ők a' szent Vallásnak és istentiszteletnek fenntartatásából, a' törvényes igasságnak részrehajlás nélkül való kiszolgáltatatásából, mindenféle közönséges terheknek igasságos kiosztatásából, a' közönséges bátorságnak fenntartatásából, 's azon keresményeknek ágaiból várhatnak, mellyekre nékik a' mértékletes klíma, a' szorgalmatoskodás, és a' tengernek közel-léte, igen jó alkalmatosságot szolgáltatnak. —

„Mi ehez képest a' Frantzia adminisztráció alatt *Illiria* nevezet alá tartozott minden tartományoknak lakosait meghívjuk, hogy az erántunk való hűség' hitét tegyék-le, úgy, mint azt a' mi é'v'egre meghatalmaztatott Biztosunk meg fogja határozni, és bizodalommal várni fogjuk, hogy az ő boldogságokról való gondoskodásunkat háladatossággal megismerik, és éppen olyan megronthatatlan hűséggel viseltetnek erántunk, mellyet a' mi szivünknek állandó öröme, a' mi Császári Birodalomunknak egyéb alattvalói, minden alkalmatossággal, illy sok dicsőségeseen kiállott próbák által az egész világ' szemei előtt megbizonyítottak. Költ a' mi *Schönbrunni* Császári-múlató kastélyunkban, Jul. 23-dikán, 1814-ben, Országlásunknak huszonharmadik esztendejében.“

„*Ferentz.* — —

„*Ugarte*, Csehországi első és Ausztriai fő Cancellárius. Gróf *Lazanky Prokop.* — Gróf *Eichelburg Ferentz Antal.*

### *Elegyes Dolgok.*

*Svédzia és Norvégia.* — *Gothenburgból* Jul. 20-dikán ezt írták: — „A' Svédziai Koronaörökös ideérkezett. A' Szögyült seregék' sokasága nyűzsög 8 napoktól fogva. A' Szövetséges Hatalmasságok' Ministerei, a' kik Norvégiába küldetettek vala, hogy *Keresztély* Princzet reá vegyék arra, hogy Norvégiát Svédziának általadja, onnet, mint a' környülállások mütattják, céljoknak elérése nélkül, ide

viszsa érkeztek. Az ő onnet való eljövetel előtt folyt környülállásokról ezeket írták *Kristianiából* Julius 10-dik napján: —

„Ez előtt néhány napokkal vala a' Szövetséges Hatalmasságok' Biztosának az idevató Diéta' néhány előkelőbb tagjaival tartott első közönséges tanácskozások. A' Szövetséges Ministerek olyan ajánlást tettek, hogy ha Norvégia a' Svédziával való öszszetartolódásra önként reá áll, ők kezeséget vállalnak azon Constitutzióért, mellyet a' Norvégiai Rendek magok készítettek hazájok' számára. A' Diéta Előülője így felelt: — „A' Dániai Királynak jussa volt arra, hogy önnön személyében lemondjon Norvégiáról, de nem volt arra, hogy ezt annak törvényes örököse nevében tselekedje, a' ki éppen ekkor Norvégiában találtatván, az ország' Constitutziója szerént Királynak lenni megismerített. Így már most nintsen a' Dánus Királynak jussa arra is, hogy ezen országnak sem parantsoljon sem tanácsoljon. A' Szövetséges Hatalmasságokat pedig arra kéri a' Norvégiai Rendek, hogy jegyezhesse meg, hogy ők az ő Országló házokhoz hűségesek lévén, semmi olyan égyezésre reá nem álhatnak, melly az ő törvényes Fejedelmek' jussait megsérthetné. Kéri a' Szövetséges Hatalmasságokat, hogy találjanak egyéb módot a' dolgoknak megégygyeztetésére, 's addig is engedjek meg, hogy a' *Bétsi Congressusra* Norvégia is küldhessen Biztost, és ennek elvégződéséig ne kezdjenek ellene semmi ellenségeskedéseket.“

*Aug. 6-dik napján adtak 100 Forint Huszias penzért 264 3/8 forintot Váltótzédulában. — Egy Hollandus aranyért 12 ftot és 15 kt.*